

ИЗДАТЕЛ

НАУЧНО СПИСАНИЕ ЗА КНИГАТА

година VII

2005 / брой 2-3

БРОЯТ Е ПОСВЕТЕН НА

55 ГОДИНИ

ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА

ДЪРЖАВНИЯ БИБЛИОТЕКАРСКИ ИНСТИТУТ-

ДНЕС

СПЕЦИАЛИЗИРАНО ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ

ПО БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ

И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ - СОФИЯ

ДИРЕКТОР

проф. д.ик.н. Стоян Денчев

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Главен редактор

доц. д-р Лъчезар Георгиев

Зам.-главен редактор

доц. д-р Петър Парижков

проф. дфн Иван Харалампиев

доц. д-р Стефан Коларов

доц. д-р Атанас Дерменджиев

доц. д-р Мария Младенова

Технически редактор

Райна Карабоева

Коректор

Цветанка Рашкова

Графичен дизайн

Стефан Василев

Научни консултанти

проф. дфн Ани Гергова

проф. д-р Анчо Калоянов

5000 Велико Търново
ул. „Теодосий Търновски“ № 2,
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

1784 София
бул. „Цариградско шосе“ № 119
Специализирано висше училище по
библиотекознание и информационни технологии

ИЗДАТЕЛ
ИЗДАТЕЛ

НАУЧНО СПИСАНИЕ ЗА КНИГАТА

ГОДИНА VII, № 2-3, 2005

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

СПЕЦИАЛИЗИРАНО ВИСПЕ УЧИЛИЩЕ

ПО БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

БРОЯТ Е ПОСВЕТЕН

НА

55 ГОДИНИ

ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА

ДЪРЖАВНИЯ БИБЛИОТЕКАРСКИ ИНСТИТУТ –

ДНЕС

СПЕЦИАЛИЗИРАНО ВИСПЕ УЧИЛИЩЕ

ПО БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ

И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ –

СОФИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

<i>Д-р Константина Негкова</i> „Действам винаги в рамките на възможното“	3	<i>София Василева</i> Домовете на изкуствата 1920 – 1944 г.	84
<i>Д-р Константина Негкова</i> Приемственост и промяна	7	<i>Ст. ас. г-р Жоржета Назърска</i> Сп. „Гражданка“ (1911 – 1912) в българската социална и културна модернизация	88
<i>Д-р Константина Негкова</i> „Бъди добър към всички и търси доброто у всеки“	22	<i>Н.с. Христо Вълчев</i> Депозитът на печатни и други произведения – промени в законодателството и практиката	94
<i>Доц. г-р Донка Правдомирова</i> Българката и библиографията	29	<i>Калина Иванова</i> Чуждият периодичен печат, предоставян на читателите на Народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново	100
<i>Ас. Пламена Попова</i> Авторското право и информационното общество	33	<i>Стела Асенова</i> Две нови книги представи Лъчезар Георгиев в старата столица	103
<i>Гл. ас. Ина Антонова</i> Слово за Антон Дончев	35	<i>Доц. г-р Дора Колева</i> От Дълбокото подземие към картината на съвременния свят	105
<i>Доц. г-р Петър Парижков</i> „Да доставя начитащата публика средства за прочитание...“	38	<i>Гл. ас. г-р Елена Георгиева</i> Управлението на Университетска библиотека като библиотечно-информационен, образователен, културен и научен институт	108
<i>Ст.н.с. Елена Харбова</i> Книгоиздаването и книгоразпространението – приоритетна задача на Българското читалище в Цариград (1866 – 1876)	43	<i>отец Пеню Цвятков Пенев</i> Уникална приписка с важно значение за българската историография	111
<i>Гл. ас. г-р Мария Гуленова</i> Цената като инструмент на е-маркетинга на българските издателства	48	<i>Илияна Найденова</i> Царските колекции на България – нашият имидж пред Европа	113
<i>Доц. г-р Лъчезар Георгиев</i> Възрожденски издател с неоспорим принос за българската книга 140 години от смъртта на Тодор Хрулев	53	<i>Лора Величкова</i> Културната антропология като космос на знанието	116
<i>Ас. Светла Шапкалова</i> Ръкописните и печатните книги в библиотеката на Рилския манастир като информационен фонд в обучението на студентите	63	<i>Николай Поппетров</i> Библиографията като евристика	120
<i>Чавдар Чернев</i> Из историята на „Български книгопис“ – от създаването му до войните	68	<i>Гл. ас. г-р Евгения Русинова</i> Библиотечните промоции – проява на „тесни места“	125
<i>Доц. г-р Сево Явашчев</i> Войната и Българската армия в литературата след Първата световна война	80		

„ДЕЙСТВАМ ВИНАГИ В РАМКИТЕ НА ВЪЗМОЖНОТО“

С проф. д.ик.н. Стоян Денчев, ректор на Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии – София,
разговаря д-р Константина Негкова

Проф. д.ик.н. Стоян Денчев е ректор на КБД от 2002 г., а от 2004 г. – ректор на СВУБИТ. Трудно е в едно интервю да се представи един толкова богат човешки живот, да се нарисуват щрихи от портрета на толкова уважаван и авторитетен у нас и в чужбина информационен специалист, носител на смели и нови идеи и техен реализатор в различни полюси на човешкото проявление: наука, практика, политика, образование, управление. Неговите професионални умения на изследовател и преподавател се съчетават по най-сполучливия начин с таланта на управленец от европейски тип.

Автор е на повече от 140 научни труда, публикувани у нас и в чужбина. Като изследовател има научни разработки с приложен характер, някои от които търсени, цитирани в чужбина (САЩ, Русия, Чехия, Полша, Сърбия, Македония, Черна гора, Беларус, Украйна).

Новаторска е и преподавателската му дейност, която обхваща всички образователни степени (бакалавърски, магистърски и докторантски програми). Достига до най-високите етажи на държавното управление и политическата кариера: депутат в XXXVII Народно събрание (зам.-председател на Комисията по външна политика, посланик във Финландия, Главен секретар на МС). Значимо място в неговия изключително интензивен и активен живот заема обществената му дейност.

Участва в научни и професионални организации, в редколегии и ръководства на списания и специализирани издания в чужбина и у нас, в организацията и управлението на науката.

Доказателство за признанието на неговите качества като професионалист и управленец са възложените му функции в ръководни органи на различни международни и български общности, на банки и др.

Многократно е награждаван с медали (български, от САЩ, Франция, Турция), почетни отличия и грамоти.

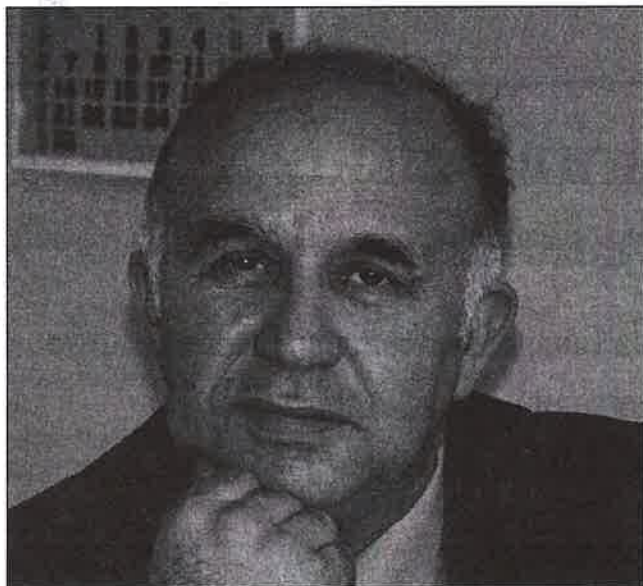
Пред него са върховете, към които той се стреми и почти сигурно – ще достигне!

♦ **Проф. Денчев, какви бяха мотивите Ви, когато решихте да поемете ръководството на КБД през 2002 г.? С какво Ви привлече тази дейност?**

Бях свързан с първото библиотечно учебно заведение у нас от 1993 г., когато по покана на тогавашния директор Петър Петров, по-късно и Свободзаря Габровска, започнах да чета лекции по въпроси на научната информация. Като че всичко започна на шега – един от поредните ми ангажменти. Не очаквах, че толкова ще ме погълне работата тук.

Но и този път се потвърди една от моите житейски максими: „Човек прави длъжността, а не длъжността прави човека“.

Мога да кажа, че това ме мотивира и в действията, и в поведението ми. Ако успях да постигна нещо голямо, мечтано от много години, в неочаквани от всички кратки срокове, то е защото като ръководител съм всеотдаен, в най-голяма степен бях себе си, много силно бях вътрешно убеден, че ще успея да се преборя с обективните и субективните бариери. Училището бе доста консервативно, а моята цел бе да

направя връзка между позитивния консерватизъм и моите новаторски идеи. Един пример – не случайно запазих на входа на сградата надписа „Държавен библиотечарски институт“. Нека хората да знаят от къде води своето начало СВУБИТ.

♦ **Какви качества и навици формира у Вас семейството, обкръжението, в което израснахте?**

Винаги съм бил отговорен човек. Вероятно тази самодисциплина, която ми помага да съчетавам многото ангажименти и отговорности, има своите корени в семейната среда. Особено силно е влиянието на баща ми – той бе много строг, но справедлив; а по-късно и ролята на моята съпруга – педагог по специалност.

Образованието и професиите на моите родители вероятно са допринесли за насочеността на моите професионални интереси (към математиката и техническите науки). Баща ми бе аграрикономист, а майка ми е специалист по автоматизация на селското стопанство.

♦ **Какъв е пътят на професионалната Ви кариера?**

Успешният съвременен ръководител преминава различните по важност стъпала на възхода, обогатявайки своя професионален, социален, житейски опит, развивайки управленски усет, навици и качества за комуникация.

Започнах като специалист – програмист в Централния машиностроителен институт, София, по-къс-

но – научен сътрудник и ръководител на лаборатория „Автоматизирани информационни технологии“, а във втората ми месторабота – Информационен център за трансфер на технологии „Информа“ – София, ръководител на лаборатория „Управление на информационните ресурси“ и следващите стъпала: началник отдел, научен директор, зам.-ген. директор. Тук получих началните уроци по мениджмънт и възможността за запознаване с постиженията в областта на информацията в страни като Западна Германия, Унгария и др.

Изключителна роля за професионалната ми кариера изигра специализацията в Калифорнийския университет в Бъркли, САЩ. За мен това бе докосване до Меката на науката. От 24 нобелови лауреати 14 живи са в този университет. Благодарен съм на проф. Джордж Лайтман, който даде насока за по-нататъшната ми изследователска работа. Също и на проф. Лотфи Зеде, който помогна в развитието ми на учен, като задълбочен изследовател в областта на теорията на размитите множества.

Последва и признанието в научната общност – старши научен сътрудник II степен бях на 33 години.

♦ **Кои други личности предизвикаха у Вас възхищение и желание да бъдете като тях и може би по-съвършен?**

Възхищение и уважение заслужават акад. Юхновски – ръководител на БАН, проф. Бърнев, акад. Сендов, проф. А. Ешкенази.

♦ **Въпреки че сега сте в най-ползотворната зряла възраст, в която навлиза човек, зад Вас остават високоотговорни, държавни длъжности във висшите етажи на властта (Министерски съвет, Министерство на външните работи, Народно събрание), участие в управленски органи на науката у нас и в чужбина, активно включване в политиката, управлението на икономически формации (банки), управленски религиозни органи (у нас и в чужбина), изключително богата дейност в обучението и подготовката на кадри на всички нива (студенти, аспиранти, докторанти). Какви поуки извлякохте от тази разностранна дейност? Какво е самочувствието Ви на човек на попрището жизнено в средата?**

Удовлетворен съм от постигнатото. Доволен съм от живота си, който не протича гладко, но само който не е губил, не знае сладостта на победата. Имал съм и разочарования, но аз не търся вината в другите; ядосвам се заради хорските глупости, а вероятно това

значи, че не съм предвидил резултата. Все още не съм постигнал всичко, което искам.

♦ **Най-радостните събития за Вас?**

Раждането на децата. Имам дъщеря – сега лекар стоматолог, и син – финансов мениджър в чужбина.

♦ **Как подбирате екипа, с който работите?**

Обичам мисълта на Ларошфуко, която е моя максима: „Свършена доблест е да извършите без свидетели онова, което бихте извършили пред всички хора“. Трудно ми е, когато хората не могат да свикнат с моите изисквания.

Като ръководител се старая да развия потенциала на всички от екипа: професионализъм, сериозно отношение към работата, което е доказано (проверено) доверие. Мисля, че в 99% съм успявал да постигна желаното и много рядко съм се лъгал и разочаровал.

♦ **Най-силният стимул за Вас?**

Най-важният стимул за мен към действия и творчество е постигнатият реален резултат.

♦ **Каква е тайната на Вашето умение да съчетавате толкова много и важни отговорности?**

Балансът. Но не мога да отмина и факта, че ангажиран с толкова много роли и функции, лишавам семейството си от моето присъствие.

♦ **Кои са хората, които винаги са Ви подкрепяли, поощрявали и вярвали в успешните Ви начинания?**

Имам тесен кръг от приятели, с които винаги съм споделял своите идеи, намерения, проекти и съм търсил у тях разбиране, подкрепа, потвърждение на правотата си.

♦ **Как успявате да създадете положителни нагласи у хората, с които работите, за да ги направите напълно съпричастни към целите, които се стремите да постигнете?**

Никога не ги лъжа.

♦ **Вашите наблюдения и изводи за взаимовръзките и взаимовлиянията между книжовната култура и формиращата се интернет култура?**

Взаимно се допълват. В условията на възхода на новите технологии не може да се отрича книжовната култура, която има своята уникалност, място и роля.

♦ **Виждането Ви за бъдещето на библиотеките и библиотечно-информационната професия?**

Когато професионалните ми интереси и занимания бяха насочени в сферата на информацията,

информационния и политическия мениджмънт, управлението на информационните ресурси, публичната администрация и управлението на човешките ресурси, корпоративните, административните и бизнес комуникациите към мястото и ролята на библиотеките в обществото имах индиферентно отношение. Но когато станах част от тази сфера на дейност, се отнасям с много голямо уважение.

По дефиниция библиотечно-информационните специалисти са най-знаещите хора, организирани, делови, умеещи да систематизират, да подреждат, да ориентират в източниците на знания, на информация. Тази тяхна роля, за съжаление, не е достатъчно оценена от обществото у нас.

Не е така в САЩ и другите развити страни. Там библиотекарят е много уважаван и ценен за обществото специалист. Вярвам, че и при нас ще стане така в резултат на цялостното развитие на страната.

♦ **В този контекст: Вашето виждане за книгата в бъдеще в компанията на развиващите се информационни технологии?**

Развитието на технологиите няма да доведе до гибел на книгата – ще останат книгите за четене, уникални със своето въздействие на човешката психика, интелект, поведение. Справочната литература ще се дигитализира.

♦ **Какво мислите за съвременните студенти – техните плюсове и минуси в сравнение с предходните генерации?**

Българските деца са умни. Но тяхното по-нататъшно развитие се обуславя до голяма степен от мотивацията, създадена от техните преподаватели. Всяка млада генерация има своя специфика. Съвременните млади хора имат по-богата обща култура, но са по-несериозни в отношението си към обучението. Като поведение – те са много по-свободолюбиви, по-самостоятелни в действията, по-освободени от скрупули от предходните поколения.

♦ **Вашата оценка за съвременната ситуация на библиотечно-информационното образование у нас?**

Считам, че е на добро ниво като цяло – във всички висши училища, където се изучават библиотечно-информационни науки. Ръководеното от мен специализирано висше училище, разбира се, е най-доброто.

♦ **Как виждате перспективите на СВУБИТ? Вашите намерения в близък и далечен план?**

Един от моите принципи на поведение е, че всяко нещо, ако не се развива, то изостава. Това с пълна сила се отнася и за Специализираното висше училище. Неговото развитие не бива да се свързва с нарастване броя на студентите – според мен до 1000 студенти за бакалавърска и магистърска степен и докторанти е нормално. По-решаващо е непрекъснатото повишаване на качеството на обучението. То може да се постигне при по-малък състав. Фунията при приема може да бъде по-голяма, но след I курс да се стесни.

Убеден съм, че замислите ми за бъдещето на Висшето училище са реализуеми, защото налице са доказателства за това. Става дума за привличане на чуждестранни студенти от Балканския регион. Вече имаме 24 студенти от Македония с тенденция да станат два пъти повече. Изявили са готовност да учат при нас млади хора от Турция, Гърция, Сърбия и Черна гора.

По отношение на статута на Висшето училище – има две възможности: самостоятелен път или в рамките на асоциация от български и чуждестранни висши училища със същия профил.

Естествено е този процес да включва и нови специалности, породени от обективните потребности – в областта на обществените комуникации, включително библиотечни, както и една нова сфера – медиаторство, а също и разширяване на информационното брокерство.

♦ **А какво ще кажете за взаимоотношенията с другите висши учебни заведения у нас с подобен профил?**

По традиция поддържаме добри отношения с Великотърновския университет и катедрата на СУ „Св. Климент Охридски“. Има някои наслоения, които смятам, че могат да се преодолеят, защото целите ни са общи.

♦ **Какво мислите за приемствеността в професионален план?**

Готов съм да взема всичко положително от всеки, нямам предубеждения към хората.

♦ **А сега няколко въпроса, отнасящи се до Вашата личност. В какво вярвате?**

Аз съм силно вярващ човек. Вярвам в доброто с всичките му проявления. Моята вяра е в доброто, в положителната интерпретация на всички факти и събития.

♦ **Вашето житейско кредо? Вие сте уверен в себе си човек. На тази възраст сте направили тол-**

кова много неща! И все пак, има ли все още нещо, което не сте постигнали?

Аз съм човек реалист. Постигам целите си на малки стъпки, постепенно, но сигурно. Действам винаги в рамките на възможното.

♦ **Какво не можете да приемете у хората, кое Ви отблъсква най-силно у тях?**

Глупостта и лъжата.

♦ **Поддавате ли се лесно на настроенията си?**

Да, поддавам се и ми личи, това е в зависимост от очакванията ми. Моята житейска философия е да получаваме не това, което заслужаваме, а за което се договаряме.

♦ **Какво може да Ви накара да се смеете и какво да Ви натъжи до плач?**

Радостта и тъгата не ми са чужди. Давам естествен, непринуден израз на чувствата си. Мога и да плача от възмущение – например това ми се случи на концерта на „Мистерията на българските гласове“ в Сан Франциско през 1989 г.

♦ **Има ли в живота Ви книга или автор към които обичате да се връщате?**

Това е Монтен с неговите „Опити“. Обичам да чета Макиавели.

♦ **Обичате ли изкуството?**

Обичам музиката – класическа и съвременна. Любими композитори: Панчо Владигеров, Чайковски, Тончо Русев, Стефан Диомов, Митко Щерев... Самият аз съм свирил на китара и акордеон. Ценя вълнуващите творби на изобразителното изкуство.

♦ **Вие сте много зает човек. Но все пак, когато имате свободно време, с какво обичате да се занимавате?**

В малкото свободно време си намирам работа в двора, обичам нещо да майсторя. Освен това имам две немски овчарки, за които обичам да се грижа.

♦ **Вашето послание към хората, които са съпричастни към 55 годишния юбилей на СВУБИТ, което ръководите, и към бъдещите му възпитаници?**

Специализираното държавно висше училище по библиотекознание и информационни технологии е една българска институция, която по естествен начин е свързана с бъдещето на страната. А тези, които желаят да получат висшето си образование при нас, трябва да заслужат правото да се нарекат възпитаници на нашето Висше училище.

ПРИЕМСТВЕНОСТ И ПРОМЯНА

Разговор с ръководителите на Държавния библиотечен институт,
по-късно Колеж, а днес – Специализирано висше училище
по библиотекознание и информационни технологии

В интервюто участват: **Тодора Топалова** – директор на ДБИ от 16 май 1960 до 1 юли 1987г., **Теменужка Бончева** – директор от май 1987 г. до май 1990 г., **Петър Петров** – директор от май 1990 г. до 1994г., и **доц. д-р Свободозаря Габровска** – директор на ПИБД от 1 юни 1994г. до 7. XI. 1997 г. и първи ректор на Колежа по библиотечно дело от 7. XI. 1997г до 6. XII. 2002 г., от 2003 г. – гл. секретар, от 2005 – главен научен секретар на Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии.

♦ *Г-жо Топалова, чия бе инициативата и какъв бе главният мотив за създаване на учебно заведение за подготовка на библиотекарите? Ако обичате, върнете ни към първите години!*

Тази идея и реализацията ѝ принадлежат на Константина Калайджиева – по това време зав.-отдел „Библиотеки“ в КНИК, и на Цветана Матеева – сътрудник в същия отдел, по-късно негов завеждащ. Мотивът – след 1944г. е повишено вниманието към библиотеките и потребността от квалифицирани библиотечни специалисти. До края на професионалната си дейност Калайджиева и Матеева бяха съпричастни на моите усилия и на всичко, което се отнасяше до развитието на Института. За това не трябва да забравяме техния голям принос не само за създаването на ДБИ, но и за неговото утвърждаване и обществен престиж.

Проектостановлението, изготвено от Калайджиева и Матеева и съгласувано със Съвета за висше образование към КНИК, е за висше учебно заведение. Но щатната комисия решава то да бъде полувисше като педагогически институт, а по-късно да прерасне във ВУЗ.

Първоначално Институтът беше под ръководството на Съвета за висше образование и за него отговаряше проф. Емил Стефанов. Те назначаваха и директорите.

Първият директор Тодор Попилиев, още в края на учебната година бе освободен от длъжност. Вторият директор – Ангел Стоилов – след 2-годишна

дейност също бе освободен. След него Съветът за висше образование прехвърли ДБИ към отдел „Библиотеки“ и тогава изборът на директор, учебните планове и програми се осъществяваха от нашия отдел „Библиотеки“. Аз започнах работа като референт – ръководител в този отдел от 2.10. 1950 г.

След преминаването на К. Калайджиева на работа в Народна библиотека, началник на отдела стана Цветана Матеева. Отначало бяхме само двете, а после назначиха и трети човек.

Първата учебна година на ДБИ бе открита в средата на октомври, 1950 г. Без да съм се готвила, трябваше да произнеса приветствие. За новото полувисше учебно заведение, както и за Народна библиотека и научните библиотеки отговаряше Цв. Матеева като началник-отдел. По предложение на нашия отдел за трети директор на Института бе назначен Ценко Цветанов – възможно най-подходящият за тази дейност специалист – известен като писател, библиотековед и библиограф. От него наследих стремежа към много взискателен подбор на преподаватели. В този ред на мисли ще спомена наследените от него преподаватели Борис Десев, Дора Кършовска, Дора Ганчева и др. По негово време бяха издадени и няколко учебника. Ц. Цветанов много обичаше и защитаваше библиотечарската професия. Ползваше се с голям авторитет сред преподаватели и студенти, библиотечни специалисти. За голямо съжаление, се разболя тежко и през март 1960 г. почина.

♦ *Вие как приехте решението да поемете ръководството на ДБИ през 1960 г.?*

От 16 май 1960 до 1 юли 1987г. – 27 години бях директор на ДБИ. Изявих само желание да поема отговорната функция на директор, защото познавах проблемите, работейки в отдела, отговарящ за Института, имах опит като гимназиална учителка и бях завършила 6-месечен курс за библиотекари с висше образование, при проф. Боров. Това мое решение бе обосновано и от шестмесечната ми специализация в Чехословакия (бях изпратена след постъпването ми на работа в КНИК), където библиотечното дело бе по-добре развито по това време, отколкото у нас.

♦ *Продължавате ли да поддържате връзки с колеги и Ваши възпитаници?*

Не съм прекъсвала контактите си с колегите, с които съм работила в Института. Срещаме се по различни поводи и се стопляме със спомените от нашия живот. Същото се отнася и за връзките ми с възпитаниците на Института. Много често мои бивши студенти, завършили висше образование по друга специалност, казват, че наученото в Института, реда и дисциплината, богатия и интересен живот, не са намерили в други учебни заведения. Затова са запазили най-хубави чувства. Не скривам, че това е една от най-големите морални награди за мен и останалите колеги.

Искам да отбележа, че благодарение на участието ми в ИФЛА създадох и поддържам доста трайни връзки с колеги както от източноевропейските страни, така и от Германия, Австрия, Дания, Швеция, Финландия, Англия, Холандия, САЩ и др.

А сега се обръщам към всички поканени за участие в това интервю със следните въпроси:

♦ *През какви етапи в развитието си преминаха ДБИ и Колежът по библиотечно дело? Трудностите, които трябваше да се преодоляват? Най-значимите събития по изминатия път?*

Т. Топалова:

Когато приех функциите си на директор, Институтът бе много скромно учебно заведение,

настанено на тавана на Народна библиотека и в 4 помещения на I етаж. Положих усилия да се създадат малко по-добри условия за занятията на студентите, въпреки че нямаше собствена сграда, да се внесе ред – да направя нещо по-добро, но възможностите бяха ограничени. Още с назначаването ми за директор предложих Ценко Цветанов посмъртно да бъде награден с орден „Кирил и Методий“ I степен и предложението ми бе подкрепено от Цв. Матеева и прието от КК.

В работата си винаги изхождах от реалните потребности и най-значими проблеми за решаване от библиотеките в страната. Познавах ги добре от 10-годишната ми работа с тях като сътрудник в отдел „Библиотеки.“ Беше време, когато се чувстваше остра необходимост от квалифицирани библиотекари. С тази цел удвоих приема на редовни студенти на 100, на задочниците – до 100. Логично тази стъпка доведе до двойно увеличаване на преподавателския състав. Трябваше да се избера – главно от Народна библиотека – много добри специалисти за преподаватели по съответни дисциплини. Следващата стъпка бе създаването на катедри и длъжностите старши преподаватели и завеждащ катедри. Подборът на преподавателите се извършваше с конкурс, като председатели на комисии бяха хабилиитирани специалисти от Народна библиотека, Библиотеката на БАН, Катедрата към СУ и ВУЗ-ове.

Като стана ясно, че новооткритото учебно заведение ще остане Полувисш институт, подготвящ ръководители на малки библиотеки и специалисти за големи библиотеки, а за ръководители на големите библиотеки са необходими специалисти с висше образование, се стигна до идеята за създаване на катедра за подготовка на библиотекари-библиографи като I специалност в СУ.

Една година след откриването на ДБИ тя бе създадена, но в този си вид даде само един випуск и то добър, вместо това стана като втора и трета специалност, което ни лишаваше от тези специалисти, защото в повечето случаи отиваха да работят по първата специалност.

Отново подновихме предложението си за превръщане на Полувисшия институт във ВУЗ, но не успяхме.

Осъвременяването на учебните планове и програми бе задължително условие за високо качество на образователния процес. Едно от моите изисквания беше един преподавател да води само

една дисциплина и почти успяхме. Като спомагателна дисциплина бе обособена „Справочно-библиографска работа в библиотеките“ (по опита на д-р Хр. Тренков) – след дискусии за и против, но резултатите бяха много добри. Друга важна стъпка бе намаляване на часовете по идеологическите дисциплини и значително увеличаване часовете по българска, западноевропейска, руска и съветска литература и по библиография. Като отделна дисциплина бе въведена и детската литература (българска и чуждестранна).

Прецизният подбор на преподаватели и кандидат-студенти е една от най-важните причини за издигане на авторитета на ДБИ. Това може да се докаже с факта, че е имало години, когато кандидатите са достигали до 3 хиляди.

Първата и най-голяма трудност, с която трябваше да се справя, бе липсата на нормални условия за работа – на собствена сграда. 27 години от живота на ДБИ преминаха в сградата на Народна библиотека. Преподавателите нямаха стая, в почивките стояха в коридора. Директорът провеждаше съветите в дирекцията, където преподавателите не можеха да се съберат. Студентите учеха в малки помещения. Институтът бе затруднение за Народна библиотека, а и за нас помещенията бяха крайно недостатъчни.

По силата на моето активно участие в дейността на ИФЛА като член на Постоянния комитет по библиотечно образование се запознах с опита на напреднали европейски страни, където библиотечната професия и библиотечната институция са с висок социален престиж – например скандинавските страни, Холандия и пр. Видяното в тези страни ме доведе до решението, че ДБИ не може повече да съществува при такива условия и трябва да се боря за построяването на специална сграда за нашия Институт. И от 1967 г. започнах да обмислям въпроса за построяването на специална сграда, където да създадем и образцова библиотека.

И започна ходене по мъките. Мобилизирах мъжете и бащите на наши възпитаници, които в една или друга задача могат да ми помогнат.

Първо двама души в Комитета по планиране, чиито съпруги са завършили Института, ми помогнаха да го включат в плана. Така осигурих съгласието на председателя Павел Матев да го включи като предложение в плана на Комитета. След това се срещнах лично с архитект Стоилов, който беше кмет на София. Той се отнесе много внимателно към

искането ми за подходящо място. Възложи на арх. Нейков тази задача и той през цялото време тичаше с мен из София. Накрая се спрях на сегашното място, но за него бе необходимо съгласието на проф. Ив. Попов. Когато му казах, че подготвяме информатори, владеещи и чужд език, той се зарадва много и ми даде писмено разрешение за цялото място – около 25 дка. Министерството на строежите се съгласи, но Министерството на архитектурата отговори, че за тази част на града не е готов архитектурният план и затова не може да даде съгласие. Тогава бих отбой – казах, че на мен са ми нужни само 14-15 дка, другото бих искала да остане като зелена площ – тогава ми дадох около 15 дка. След като осигурих мястото и парите, заявихме строежа в Софпроект. Арх. Цветков, чиято сестра е завършила нашия Институт, се обади, че той е доволен много от професията на сестра си и за благодарност поема изработването на проекта. Той беше известен и уважаван архитект, автор на 33 вече реализирани проекта, лауреат на Димитровска награда. Зарадвах се много на желанието да стане главен проектант. Дотук добре. Аз трябваше да представя задание, за да се изработи проектът. Дотогава не бях виждала библиотечно училище в собствена сграда. Подготвих и със страх дадох